

IN

**JUSTINA VAN
MANEN**

GESPREK

OVER

ABORTUS

*Antwoorden op
moeilijke vragen*

ca.

In gesprek over abortus is tot stand gekomen door samenwerking tussen Uitgeverij Gideon en Kies Leven.

IN GESPREK OVER ABORTUS

Antwoorden op moeilijke vragen

Originally published in English in the USA and Canada under the title:
STUCK: A Complete Guide to Answering Tough Questions about Abortion
by Justina Van Manen.

© 2019 Canadian Centre for Bio-Ethical Reform

Dutch edition © 2023 by Uitgeverij Gideon with permission of LifeCycle Books Ltd.,
Toronto, Canada. All rights reserved.

Auteur: Justina Van Manen

Vertaling: Gert-Jan van Heugten

Redactie: Monica van Bezooijen

Omslagontwerp en typografie: Jonathan Reining | Jore ontwerp

Jaar van uitgave: november 2023

Uitgave: Gideon, Hoornaar, Nederland

ISBN: 978-90-5999-241-2

NUR: 740

www.gideonboeken.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een databank of doorgegeven in welke vorm of op welke wijze dan ook, behalve voor korte citaten in recensies of artikelen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

OPDRACHT

**Aan allen die deel uitmaken van de
pro-lifebeweging en zich onvermoeibaar
inzetten voor het verdedigen van
kostbare ongeboren kinderen.
Namens de miljoenen kinderen die het
niet zelf kunnen zeggen: dankjewel.**

INHOUD

Voorwoord Kees van Helden	13
Voorwoord	15
Inleiding	16
DEEL ÉÉN: OMSTANDIGHEDEN	19
1.1 Inleiding	21
1.2 De eerste horde	22
1.3 Een gesprekskloof	23
1.4 De kloof overbruggen	24
A. <i>Gemeenschappelijke basis</i>	25
B. <i>Analogie</i>	26
C. <i>Vragen stellen</i>	27
<i>Getuigen voor het voetlicht – Janelle</i>	28
1.5 In de praktijk	29
A. <i>Ongewenst zijn</i>	30
B. <i>Armoede</i>	31
C. <i>Niemand om op terug te vallen</i>	32
D. <i>Leeftijd/opleiding</i>	34
1.6 Conclusie	35
<i>Kernpunten</i>	35
1.7 Dieper graven	36
1.8 Oefenen	36
1.9 Aanvullende bronnen	37

DEEL TWEE: MENSENRECHTEN	39
2.1 Inleiding	41
2.2 De cruciale vraag	41
2.3 Mensenrechten	42
Getuigen voor het voetlicht – Cana	44
2.4 Wat zijn de ouders?	45
De begrippen verduidelijkt – menselijke delen vs gehele mensen	46
A. <i>Het is maar een foetus!</i>	47
Getuigen voor het voetlicht – Blaise	47
2.5 Wanneer begint het leven?	49
A. <i>Voor, tijdens of na</i>	50
De begrippen verduidelijkt – bevruchting versus conceptie	51
De zaken rechtgezet – klonen	53
B. <i>De analogie van de polaroid</i>	54
De zaken rechtgezet – Embryonaal stamcelonderzoek	54
Een vreemde vraag? – Eikels versus eikenbomen	56
C. <i>Tweelingvorming</i>	57
De zaken rechtgezet – een soort beschermen	58
D. <i>Samenstelling en gedrag</i>	59
Een vreemde vraag? – Waarom vieren we geen conceptiedagen?	60
E. <i>Levensvatbaarheid versus leven</i>	60
2.6 Het is een baby!	61
2.7 In de praktijk	64
A. <i>Na de kloof te hebben overbrugd</i>	64
Getuigen voor het voetlicht – Meagan	65
B. <i>Ik weet het niet echt</i>	66
Getuigen voor het voetlicht – Devorah	67
2.8 Conclusie	68
Kernpunten	69
2.9 Dieper graven	70
2.10 Oefenen	70
2.11 Aanvullende bronnen	71

DEEL DRIE: MENSZIJN	73
3.1 Inleiding	75
3.2 Wat maakt een persoon tot een persoon?	75
A. ONAF	76
Getuigen voor het voetlicht – Cameron	78
3.3 Bewustzijn	78
A. Amoeben en embryo's	79
B. Functionalisme	80
C. Speciesisme	83
Getuigen voor het voetlicht – Yvonne	83
3.4 De sterken tegen de zwakken	86
De begrippen verduidelijkt – Het is een parasiet!	87
Getuigen voor het voetlicht – Jonathon	90
3.5 In de praktijk	90
A. Bewustzijn	90
B. Mensenrechtendocumenten	92
3.6 Conclusie	93
Kernpunten	94
3.7 Dieper graven	95
3.8 Oefenen	95
3.9 Aanvullende bronnen	96
DEEL VIER: BAAS IN EIGEN BUIK (HET IS MIJN LICHAAM EN MIJN KEUZE)	97
4.1 Inleiding	99
4.2 Lichamelijke integriteit	100
De begrippen verduidelijkt – Het recht om te kiezen	100
A. Een rangorde van rechten	101
B. Absolute lichamelijke integriteit	102
Getuigen voor het voetlicht – Nick	102
4.3 Heeft de ongebornene recht op het lichaam van een ander?	105
Getuigen voor het voetlicht – Oriyana	106

A. <i>De analogie van de vioolspeler</i>	107
B. <i>De analogie van de nier</i>	111
4.4 Verantwoordelijk gebruik van macht	113
A. <i>Geen andere beschermer</i>	115
Getuigen voor het voetlicht – Maaïke	115
4.5 Moreel relativisme	120
A. <i>Persoonlijk pro-life en moreel neutraal</i>	123
4.6 Conclusie	125
Kernpunten	125
4.7 Dieper graven	126
4.8 Oefenen	127
4.9 Aanvullende bronnen	127
DEEL VIJF: DE MOEILIJKE GEVALLEN	129
5.1 Inleiding	131
5.2 Is het echt zo zwart-wit?	131
A. <i>Verkrachting</i>	132
B. <i>Zwangere minderjarigen</i>	136
Getuigen voor het voetlicht – Alex	137
C. <i>Terminale prenatale diagnose</i>	139
De begrippen verduidelijkt – Trisomie	139
Getuigen voor het voetlicht – Brittany	141
5.3 Het leven van de moeder	143
De begrippen verduidelijkt – leven versus gezondheid	144
A. <i>Het beginsel van de handeling met dubbel effect</i>	145
B. <i>De analogie van verdrinken</i>	147
C. <i>Voorbeeld van een lastig geval uit de praktijk</i>	148
Getuigen voor het voetlicht – Jeremy	149
5.4 Andere tegenwerpingen	151
A. <i>Maakt het aan banden leggen van abortus echt verschil?</i>	151
B. <i>Illegale, onveilige abortus</i>	153
De zaken rechtgezet – Moedersterfte	155

5.5 De oplossing: voorbehoedsmiddelen en geboortebeperking?	156
De zaken rechtgezet – Plan B: de morning-afterpil	157
5.6 Conclusie	158
Kernpunten	159
5.7 Dieper graven	160
5.8 Oefenen	161
5.9 Aanvullende bronnen	161
DEEL ZES: DE ABORTUSPROCEDURE	163
6.1 Inleiding	165
6.2 Waarom is het belangrijk hierover te praten?	166
6.3 Abortus in het eerste trimester	167
A. Medicinale abortus	167
B. Chirurgische abortus	170
6.4 Abortus in het tweede trimester	171
A. Dilatatie en curettage	171
B. Dilatatie en evacuatie	172
6.5 Abortus in het derde trimester	173
A. Inleidingsprocedure: injectie en doodgeboorte	174
B. Intacte dilatatie en extractie	175
Getuigen voor het voetlicht – Jonathon	176
C. Medische inleiding of medische zwangerschapsonderbreking	176
6.6 Abortus en vrouwen	177
A. Abortus is verkeerd omdat het vrouwen schade toebrengt	177
B. Is abortus veiliger dan zwangerschap en geboorte?	178
C. Legale abortus is een veilige, pijnloze methode	181
Getuigen voor het voetlicht – Charmaine	186
6.7 Conclusie	187
Kernpunten	187
6.8 Dieper graven	189
6.9 Oefenen	189
6.10 Aanvullende bronnen	190

DEEL ZEVEN: HET JUISTE PERSPECTIEF	191
7.1 Inleiding	193
7.2 Goede ambassadeurs zijn	194
7.3 Wijsheid	195
A. Een zacht antwoord	195
B. Alert zijn	196
7.4 Karakter	197
7.5 Het juiste perspectief vinden	198
A. Op persoonlijke aanvallen reageren	199
Getuigen voor het voetlicht – Caroline	200
7.6 Het juiste perspectief geven	202
A. Begrijp	203
B. Heb lief	203
Getuigen voor het voetlicht – Cameron	204
C. Inspireer	206
Getuigen voor het voetlicht – Jeremy	206
7.7 Conclusie	208
Kernpunten	209
7.8 Dieper graven	210
7.9 Oefenen	210
7.10 Aanvullende bronnen	210
Nawoord	213
Dankwoord	217
Over de auteur	219
Eindnoten	220

VOORWOORD

Kees van Helden

In 2019 publiceerde het Canadian Centre for Bio-Ethical Reform (C.C.B.R.) dit boek van Justina Van Manen onder de Engelse titel STUCK. De vereniging Kies Leven is C.C.B.R. heel dankbaar dat we daarvan een Nederlandse vertaling mochten maken en deze via Uitgeverij Gideon op de Nederlandse markt kunnen brengen.

In Nederland heeft dit boek de passende titel 'In gesprek over abortus' meegekregen, met als ondertitel 'Antwoorden op moeilijke vragen'. En dat is gelijk ook de kortst mogelijke samenvatting van de inhoud. Hoe bespreek je het gevoelige onderwerp abortus met mensen die je tegenkomt, of dat nu is tijdens een toevallige ontmoeting of bij een geplande actie op straat? De biologische constatering dat bij de bevruchting een nieuw mens zijn of haar leven begint, en het principe dat ieder mens recht op leven heeft staan hierbij centraal. Een gedegen en waardevol boek, met vele adviezen, tips en voorbeelden uit de praktijk; een must-read voor iedereen die actief is in het pro-lifewerk. Ook is het een aanrader voor allen die zich nog weinig in het onderwerp hebben verdiept. Zij zullen verrast worden door de grote hoeveelheid achtergrondinformatie. Al met al een compleet handboek waarin inderdaad de moeilijke vragen niet worden vermeden. Het boek geeft een uitermate goed beeld van de abortusdiscussie in de wereld en is geactualiseerd voor de Nederlandse situatie.

Kies Leven is een vereniging van, voor en door vrijwilligers en vrijwilligersgroepen, met als doel op te komen voor de bescherming van de door de Schepper gegeven ongeboren kinderen. Verspreid over het land zetten zij zich in om vrouwen die abortus overwegen, te helpen kiezen voor het leven (Deuteronomium 30:19).

In gesprek over abortus

Vanuit de bijbelse visie van Kies Leven op ongeboren kinderen, benadrukken we dat gesprekken over abortus, ook de onverwachte, in gebed moeten worden voorbereid. Dat kinderen door iedereen gered kunnen worden, maar dat christenen nodig zijn om moeders te leiden naar de Redder.

We bidden dat dit boek velen tot zegen mag zijn en tot eer van onze God, de Schepper van al het leven, vanaf het prillste begin.

Kees van Helden
Vereniging Kies Leven

VOORWOORD

Canadian Centre for Bio-Ethical Reform

Het boek dat je in handen hebt is niet baanbrekend voor het abortusdebat. Het reikt ook geen gloednieuwe argumenten aan. Wat wij van het Canadian Centre for Bio-Ethical Reform echter wilden maken, was een *handboek*, dat put uit de boeken die geschreven zijn door pro-lifeapologeten zoals Scott Klusendorf, Randy Alcorn en Stephanie Gray. Het presenteert de pro-lifeargumenten op een praktische en begrijpelijke manier. We zijn ervan overtuigd dat we goed op weg zijn om een pro-lifecultuur te herbouwen wanneer iedereen met een pro-lifeovertuiging een aantal pro-lifeargumenten kan delen met zijn of haar kennissen.

Het Canadian Centre for Bio-Ethical Reform is een pro-lifeonderwijsorganisatie die jaarlijks tienduizenden persoonlijke gesprekken over abortus met pro-choice-mensen mogelijk maakt. Als zodanig geloven wij dat dit handboek een gemakkelijk te lezen en gemakkelijk te gebruiken werk is over alles wat je moet weten om een gesprek aan te gaan met je collega, vriend of medestudent over abortus. Je hoeft geen fulltime pro-lifeactivist of -apologeet te zijn om iemand op andere gedachten te brengen over abortus. Je hoeft alleen maar vertrouwd te raken met de argumenten en gesprekstechnieken die de pro-lifebeweging in de afgelopen vijftig jaar heeft ontwikkeld.

In gesprek over abortus is het resultaat van het harde werk van pro-lifeapologeten en actievoerders op straat – en elk argument in dit handboek is gebruikt om iemands gedachten van pro-choice naar pro-life te laten veranderen. We hopen dat je het nuttig vindt en dat je het gebruikt om levens te redden.

Het Canadian Centre for Bio-Ethical Reform

INLEIDING

Toen ik nog een tiener was, vroeg een vriendin mij: 'Sam, wat zou je zeggen tegen een meisje dat een abortus overweegt?'

Ik was eerlijk tegen haar en zei: 'Ik weet het niet.' Ik was toen 18. Ik was geen christen. Ik was geen kritisch denker. En abortus kon me niets schelen. Ik dacht dat ze een hypothetische vraag stelde. Ik wist niet dat ze om hulp vroeg.

Ik wist niet dat ze zwanger was. Ik wist niet dat ze onder druk stond van haar vriend om abortus te laten uitvoeren. Ik wist niet dat ik een leven had kunnen redden met mijn antwoord. Ik wist niet dat mijn vriendin, slechts een paar dagen later, abortus zou laten plegen.¹

Samuel Sey

Velen van ons hebben soortgelijke verhalen. Hoeveel gemiste kansen hebben geleid tot het tragische verlies van een kinderleven? Misschien is dit vergezocht. Misschien lijkt het dat abortus ons nooit persoonlijk raakt. Dat had je gedacht! Elke dag worden er wereldwijd duizenden kinderen klinieken binnengebracht waar ze, afhankelijk van leeftijd op verschillende wijzen, worden gedood door aborteurs. Vanaf het moment dat abortus geen misdrijf meer was, zijn zo alleen al in Noord-Amerika zeventig miljoen kinderen verdwenen. Nooit eerder speelde zich een drama van deze omvang af – nooit is er zo'n verschrikkelijk verlies aan levens geweest. Onze cultuur is gebroken

en het aantal mensen dat met abortus in aanraking is gekomen is duizelingwekkend. We komen ze op straat, op het werk, in onze kerken, scholen en huizen tegen. Het gebeurt bij onze burens, onze vrienden en onze familieleden. Als we geloven dat abortus ons of onze geliefden nooit heeft geraakt, liegen we tegen onszelf.

De Britse journalist Peter Hitchens legde de vinger op de zere plek toen hij zei: 'Wie zich afvraagt wat hij zou hebben gedaan als hij ten tijde van een of ander groot onrecht leefde, heeft nu het antwoord. We leven in zo'n tijd. En we doen niets.'² Als we bedenken hoeveel kinderen op brute wijze worden gedood, en hoe lang dat doden al is toegestaan, dan mag het duidelijk zijn dat wij die onszelf pro-life noemen luider en duidelijker moeten spreken. We moeten iets veranderen aan de manier waarop we de pro-lifepositie brengen, zodat we helder en bondig zijn. We moeten beter met mensen communiceren en altijd en uitsluitend met mededogen spreken.

Dit boek volgt op de enorme stapel pro-lifeliteratuur die eraan voorafging – boeken die belangrijke en waardevolle hulpmiddelen voor de pro-lifebeweging zijn en zeker niet aan vervanging toe zijn. Dit boek put uit alle kennis die deze werken uiteenzetten en voegt daar talloze uren ervaring uit persoonlijke gesprekken aan toe. De apologetiek in dit boek is niet zozeer nieuw, maar wordt op een manier aangeboden die effectief is gebleken bij gesprekken op straat. Een groot team van vertegenwoordigers heeft deze argumenten op straat toegepast, beproefd en verfijnd tot ze de effectiefste manier vonden om het pro-lifestandpunt aan het grote publiek over te brengen.

Niet alle verhalen lopen af zoals dat van Sam. Er zijn andere verhalen, verhalen van mensen die klaar stonden met een antwoord toen hun werd gevraagd: 'Hoe denk je over abortus?' De antwoorden die zij gaven en de gesprekken die plaatsvonden hebben levens van kinderen gered. Deze mensen wisten wat ze moesten zeggen, omdat ze het belangrijk genoeg vonden om te *leren* wat te zeggen. We kunnen bang zijn, en dat is begrijpelijk. Met mensen over

abortus praten is niet gemakkelijk; het is een zeer emotioneel onderwerp dat vaak gevoelens van boosheid, verlies, schuld en spijt naar boven haalt. Zo'n gesprek beginnen kan beangstigend zijn en we zijn vaak bang het verkeerde te zeggen. Pro-lifers worden afgeschilderd als meedogenloze mensen die de vrijheid van anderen willen inperken, en daarom zwijgen velen van ons liever.

Dit boek wil daar verandering in brengen. We erkennen dat het moeilijk kan zijn om met mensen het gesprek over abortus aan te gaan, maar het belang ervan kan niet genoeg worden benadrukt. De gesprekken die we hebben kunnen het verschil tussen leven en dood betekenen. Als we de kansen die ons worden gegeven niet aangrijpen om namens de ongeborene te spreken, *zullen* meer kinderen sterven. Het goede nieuws is dat er eenvoudige, gemakkelijk te onthouden argumenten zijn die ons kunnen helpen om met vertrouwen én meelevens de pro-lifepositie helder uiteen te zetten. Deze argumenten stellen ons in staat effectieve gesprekken te voeren, die van dertig seconden tot drie uur kunnen duren. Een effectief gesprek is meer dan een discussie 'winnen'. Het is meer dan je mannetje staan bij het overbrengen van een punt. Het betekent dat echte kinderen vandaag in leven zijn, niet vanwege een spectaculair ingrijpen van mensen die hun leven in de waagschaal stellen, maar omdat iemand, ergens, de tijd nam om een gesprek aan te gaan, vragen te beantwoorden, wanhopige moeders een uitweg te bieden. Wat hierna volgt is bedoeld om mensen in de pro-lifebeweging toe te rusten om de meest gehoorde vragen in het abortusdebat te kunnen beantwoorden, in de praktijk, in gesprek met echte mensen in echte omstandigheden.

1

OMSTANDIGHEDEN

**Over wie praten we? De moeder.
Over wie moeten we praten?
Haar kind.**

‘Een analogie: het lijden van een mens is vergelijkbaar met het gedrag van een gas. Als een bepaalde hoeveelheid gas in een lege kamer wordt gepompt, zal het de kamer volledig en gelijkmatig vullen, ongeacht hoe groot de kamer is. Zo vult ook lijden de menselijke ziel en het bewustzijn volledig. Het maakt niet uit of het lijden groot is of klein. De “maat” van menselijk lijden is daarom altijd een relatief begrip.’

Viktor E. Frankl, De zin van het bestaan

1.1 INLEIDING

Het was een bewolkte dag, en hoewel het gisteren nog zomer leek, was het nu zo fris dat we een jas aan moesten. Buiten bij een middelbare school zetten we onze pro-lifestand op, klaar om in de lunchpauze met leerlingen in gesprek te gaan. We deden dit bijna elke dag, maar toen de deuren van de school opengingen en studenten naar buiten stroomden, voelden we bijna direct dat het deze keer anders was. We waren met z'n zessen, en vijf minuten nadat de bel voor de lunch ging, was ieder van ons omgeven door een meute leerlingen.

‘Gaaf dit over abortus?’ wilden ze weten. Toen ik zei dat dat inderdaad zo was, begonnen de leerlingen om me heen vragen op me af te vuren. De spanning was te snijden. Sommige meisjes huilden, anderen schudden boos hun hoofd. Een jongeman in een wijde, zilverkleurige jas hurkte voor me en stak een sigaret op.

‘Wat als niemand het kind wil?’ vroeg hij, terwijl hij wat sigarettenas van zijn witte sportschoenen veegde. ‘Ik groeide op in pleeggezinnen en dat was waardeloos.’

‘Ja, en wat als een vrouw is verkracht?’ voegde een meisje in een gestreept shirt eraan toe. Haar vraag werd met instemming ontvangen.

‘Ze zeiden tegen mijn moeder dat ze dood zou gaan als ze geen abortus liet uitvoeren.’

‘Er is al te veel lijden in de wereld.’

‘We zijn zelf nog kinderen, dus een kind krijgen kan echt niet!’

Het was onmogelijk om op elke individuele vraag antwoord te geven. Terwijl ik mijn best deed om al hun bezwaren te bespreken, bleven de vragen komen.

Elke vraag was anders verwoord, maar ze hadden allemaal hetzelfde thema. ‘Hoe zit het met lijden?’ vroegen de studenten. ‘Zijn er geen situaties waarbij abortus de enige optie is voor een vrouw?’ Voor de tieners die me omringden was lijden een werkelijkheid, en abortus een oplossing.

1.2 DE EERSTE HORDE

Als iemand de eenvoudige vraag stelt: ‘Hoe denk je over abortus?’ is het antwoord vaak: ‘Nou, ik denk dat ik voor vrije keuze ben.’ Als je ze vraagt waarom, krijg je allerlei antwoorden. De een zegt: ‘Ik ben pro-choice omdat geen kind ongewenst zou moeten zijn.’ Een ander kan vragen: ‘Wat als de moeder nog op school zit en niet genoeg geld heeft om een kind op te voeden?’ Weer een ander heeft het over zwangere vrouwen die niemand hebben waarop ze kunnen terugvallen, of vraagt naar de gezondheidsproblemen waar een baby of moeder mee te maken kunnen krijgen. De moeilijke omstandigheden rondom een ongewenste zwangerschap zijn vaak de eerste horde die opgeworpen wordt bij een gesprek over abortus.

Het is niet gemakkelijk om met mensen over abortus te praten. De omstandigheden die mensen aandragen *zijn* moeilijk, maar als we focussen op het mens-zijn van het ongeboren kind, kunnen deze omstandigheden van ondergeschikt belang worden. In ons enthousiasme om de pro-lifepositie te verdedigen kunnen we gemakkelijk uit het oog verliezen dat de diverse situaties die worden opgevoerd heel echt zijn, en soms ook heel persoonlijk. De situatie kan voor ons dan wel van ondergeschikt belang zijn, maar voor de persoon die ermee komt kan dat heel anders zijn.

De meeste mensen zijn het ermee eens dat abortus geen eenvoudige keuze is. Niemand besluit een abortus te nemen zoals je besluit om naar een winkelcentrum te gaan. Columnist Frederica Matthewes-Green, die eerst pro-choice was, maar nu pro-life, schreef het volgende in een artikel met de titel *Seeking Abortion's Middle Ground* (‘Op zoek naar de middenweg bij abortus’): ‘Er schuilt veel verdriet en eenzaamheid in de kreet “een vrouw heeft het recht

om te kiezen". Ze wil geen abortus zoals ze een ijsje of een Porsche wil. Ze wil een abortus zoals een dier dat in een strik gevangen zit zijn eigen poot wil afbijten.¹

Gelegenheidsabortussen komen zeker voor. Het Guttmacherinstituut, bekend als de onderzoekstak van Planned Parenthood,² publiceerde in 2005 een studie waarin stond dat de meest genoemde reden om een abortus te ondergaan was: 'Het krijgen van een baby zou mijn leven drastisch veranderen.'³ Daar mag je inderdaad wel van uitgaan. Dat gezegd hebbende werd er ook een aanzienlijk aantal keren 'armoede' of 'leeftijd' als reden opgegeven. Als mensen omstandigheden opvoeren waarbij volgens hen een abortus noodzakelijk kan zijn, willen ze dat we erkennen dat veel vrouwen in deze moeilijke omstandigheden verkeren. Ze willen bevestiging dat we begrijpen dat we over echte vrouwen praten die het moeilijk hebben en hulp nodig hebben. Het is belangrijk als pro-lifers dat we begrijpen dat voor veel mensen abortus de enige optie lijkt te zijn in een onmogelijke situatie. Voor velen lijkt abortus de enige uitweg.

1.3 EEN GESPREKSKLOOF

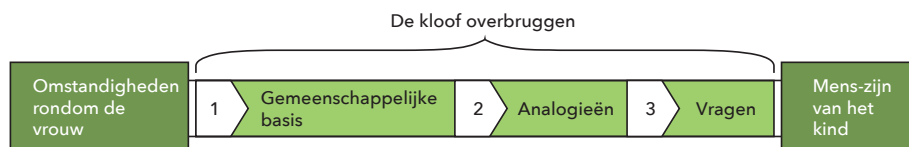
De grootste uitdaging die voor ons ligt in een gesprek is een verschil in focus. Onze gesprekspartner vestigt vaak alle aandacht op de angst, onzekerheid en zelfs wanhoop die een vrouw kan voelen als ze met een ongeplande zwangerschap wordt geconfronteerd. Als pro-lifers herkennen we de pijnlijke werkelijkheid van deze omstandigheden, maar in gesprekken over abortus focussen we op de belangrijke vraag die volgens Scott Klusendorf, voorzitter van het Life Training Institute, aan de basis ligt van alle pro-lifeapologetiek: *Wat zijn ongeborenen?*⁴ Ethisch gezien weten we dat deze vraag niet afhankelijk is van de omstandigheden. Als het ongeboren kind een mens is, dan is abortus, wat een gewelddadig einde maakt aan zijn of haar leven, volstrekt onethisch. Aan de andere kant, als het ongeboren kind *geen* mens is, dan is abortus van hetzelfde morele niveau als het laten trekken van een tand.⁵ De vraag die we moeten stellen is niet of de omstandigheden zwaar zijn. We moeten vragen of het ongeboren kind wel of geen mens is.

Wanneer je echter omstandigheden als secundaire zaken beschouwt, ontstaat het gevaar dat sommige pro-lifers de omstandigheden rondom de zwangerschap niet alleen als secundair, maar zelfs als volstrekt irrelevant gaan beschouwen. We zijn misschien geneigd om aan te nemen dat de omstandigheden er eigenlijk niet toe doen, maar voor veel mensen zijn de omstandigheden *alles* wat ertoe doet. Voor hen zijn deze omstandigheden vaak meer dan genoeg reden om een abortus te rechtvaardigen. Ons doel is om anderen ervan te overtuigen dat ongeboren kinderen mensen zijn en mensenrechten hebben, en dat daarom omstandigheden abortus niet rechtvaardigen. Hun doel is meestal anders. Zij willen dat wij begrijpen dat de werkelijkheid voor veel vrouwen verre van ideaal is. Hun focus ligt op de moeder, onze focus op het kind. Er is een focuskloof, en die moet worden gedicht.

1.4 DE KLOOF OVERBRUGGEN

Je kunt de kloof tussen de omstandigheden rondom de zwangerschap en het mens-zijn van het ongeboren kind in drie stappen overbruggen. De volgende strategieën zijn niet alleen van toepassing op gesprekken over lastige omstandigheden, maar geven op positieve wijze richting aan elk gesprek dat we kunnen voeren:

1. Zoek een **gemeenschappelijke basis**
2. Gebruik **analogieën**
3. Stel **vragen**⁶

Figuur 1.1 Hoe kunnen we de focuskloof overbruggen?

A. Gemeenschappelijke basis

Het vinden van de gemeenschappelijke basis is het startpunt van elk gesprek. Het is belangrijk dat de persoon met wie we spreken het gevoel heeft dat we geïnteresseerd zijn in het voeren van een gesprek, niet dat we slechts zeggen wat hij of zij zou moeten doen. Als we ons realiseren dat er iets is waarover we het eens zijn, breken we muren af. Dan wordt het minder een betoog en meer een gesprek.

Wacht eens even, denk je nu wellicht. Waarin ben ik, als pro-lifer in een gesprek over abortus, het eens met iemand die pleit voor 'reproductieve vrijheid'? Zij denken dat abortus een keuze is die we kunnen maken, een noodzakelijk kwaad, en ik absoluut niet. Hoe vinden we een gemeenschappelijke basis met iemand die gelooft dat abortus in sommige situaties noodzakelijk is? Het antwoord is eenvoudig: we zijn het er allemaal over eens dat er moeilijke omstandigheden kunnen zijn.⁷ Zwanger zijn en weinig geld hebben is moeilijk. Jong zwanger zijn is zwaar. Zwanger zijn en erachter komen dat je kind gezondheidsproblemen heeft is moeilijk. Het vinden van een gemeenschappelijke basis, zo blijkt, is verrassend gemakkelijk. Wanneer iemand pleit voor toegang tot legale abortus door te vragen: 'Wat als de vrouw arm is?' kunnen we beginnen door te antwoorden dat wij ook vinden dat het lastig is om zwanger en arm te zijn. Als iemand beweert pro-choice te zijn omdat tienermeisjes de optie tot aborteren moeten hebben, kunnen we de gemeenschappelijke basis opzoeken door te zeggen: 'Ik ben het met je eens dat jong zwanger zijn lastig is.'

Het belangrijkste is dat we oprecht zijn. Als we niet echt geloven dat het lastig is om een zwangere tiener te zijn, moeten we een stap terug doen en die situatie doordenken. In de schoenen van de ander gaan staan, zoals we wel eens zeggen: Kijk eens door haar ogen, en stel je voor hoe het zou zijn om op niemand terug te kunnen vallen, bang te zijn voor de toekomst en het gevoel te hebben dat de hoop en dromen die je had voor je leven je door de vingers glijpen. Als we pas op de plaats maken en nadenken, zien we dat we een gemeenschappelijke basis hebben. We kunnen het erover eens zijn dat deze

omstandigheden extreem lastig zijn. Misschien kunnen we zelfs begrijpen hoe het voor vrouwen die in deze omstandigheden gevangen zitten voelt alsof ze geen andere uitweg hebben.

Terwijl we die zienswijze voor ogen houden, moeten we overbrengen dat we het begrijpen. We moeten mensen laten zien dat we ze hebben gehoord, dat we alles wat ze zeggen overwegen, en dat het ons raakt. Laten zien dat we zowel bereid zijn om naar ze te luisteren als oprecht geïnteresseerd zijn in hun kijk op de situatie leidt vaak tot een open dialoog waarbij beide partijen met respect naar elkaars zienswijze luisteren.

B. Analogie

De tweede stap om de gesprekskloof te overbruggen is het gebruik van analogieën. Ofwel: het vertellen van verhalen. Dankzij analogieën kunnen we onze zienswijze overbrengen op een manier die mensen in staat stelt beter te begrijpen wat we proberen te zeggen. Hoewel het verleidelijk is om leuzen te gebruiken als 'abortus is moord!' om ons punt over te brengen, zijn deze leuzen contraproductief in een gesprek. Ze maken een gesprek onmogelijk en werken provocerend. Ze leggen het gesprek stil voordat het begint. We willen een beeld schetsen dat de situatie die we bespreken reëler maakt. Deze gedachte is vergelijkbaar met het schrijfadvis dat elke eerstejaarsstudent Engels op de universiteit krijgt: *show, don't tell*. In discussies over abortus kan een eenvoudige analogie vaak het verschil maken.

Een analogie kan op verschillende manieren worden gebruikt. Het kan betekenen dat je eenvoudiger woorden gebruikt, of je kwetsbaar opstelt en een persoonlijke ervaring deelt. Het kan het navertellen zijn van iets wat je die ochtend op de radio hebt gehoord, of het leggen van verbanden met historische gebeurtenissen. Hoewel er geen lesboek bestaat dat je vertelt welke analogie waar en wanneer te gebruiken, kunnen we ons toch voorbereiden met een effectief middel om een beknopt pro-lifepleidooi te houden. Dat middel helpt ons de gespreksfocus te verleggen van de omstandigheden

rondom een zwangerschap naar het mens-zijn van het ongeboren kind. We moeten een situatie 'uit het echte leven' schetsen die voor mensen gemakkelijk herkenbaar is. Klusendorf noemt dit 'de peuter presenteren' in *Pro-Life 101*. Met 'de peuter presenteren' bedoelen we dat je in elke situatie die wordt opgeworpen het ongeboren kind vervangt door een peuter. We vragen de persoon waarmee we spreken om zich voor te stellen dat er in plaats van een ongeboren kind met een jonge moeder, een peuter is wiens moeder in dezelfde situatie zit. Deze eenvoudige illustratie toont dat we een waarde toekennen aan mensen die is gebaseerd op de intrinsieke waardigheid die ze hebben als leden van de mensengemeenschap (en niet alleen als ze ons vreugde geven). Het belangrijkste is dat het doel hiervan is om te laten zien dat omstandigheden, ongeacht hoe lastig ze zijn, het niet rechtvaardigen om het leven van een onschuldig mens te beëindigen.

C. Vragen stellen

Vragen stellen is de laatste en belangrijkste stap, zowel om de kloof te overbruggen als om het gesprek verder te brengen. Als we iemand *vertellen* wat onze overtuiging is, is de kans groter dat ze afhaken en onze argumenten negeren – hoe logisch ze ook mogen zijn. Ze zeggen dan: 'Nee, dat is wat *jij* vindt, dat is niet wat *ik* denk.' Vragen stellen toont daarentegen dat we bereid zijn om te *luisteren* en dat ons doel niet is om anderen te vertellen wat ze moeten denken, maar om een eerlijk en open gesprek te voeren. Daarnaast bieden vragen ons de kans om te polsen hoe het met het gesprek gaat, om ons ervan te verzekeren dat we vooruitgang boeken. Ze zijn cruciaal, omdat ze mensen helpen beseffen wat ze al weten: we doden geen mensen vanwege hun omstandigheden.

Na het gebruik van een analogie door de 'peuter op te voeren', kunnen we de fundamentele vraag stellen: 'Als we het kind na de geboorte niet mogen doden vanwege een van deze omstandigheden, waarom mogen we dan in dezelfde situatie wel een ongeboren kind doden?' Soms zijn mensen verrast door deze vraag omdat die hen helpt beseffen dat hun standpunt niet logisch

is. Ze denken te weten wat het is om met mededogen op menselijk lijden te reageren, maar hun antwoord spreekt dat principe vaak tegen.

‘Dat is anders!’ zeggen ze misschien. ‘Het al geboren kind is een mens, maar wat in de zwangere vrouw zit niet!’ Wat hebben we dan bereikt, kunnen we ons afvragen? We hebben bewezen dat doden geen ethische oplossing is voor moeilijke levenssituaties. Als de persoon waarmee we in gesprek zijn ervan overtuigd is dat het verkeerd is om een onschuldig mens *na de geboorte* te doden, maar niet hetzelfde denkt van een *ongeboren* mens, dan gaat ons meningsverschil niet om de omstandigheden. Ons meningsverschil gaat over de vraag of ongeboren mensen op een relevante ethische wijze anders zijn dan mensen na de geboorte. Veel voorstanders van abortus geloven dat abortus verdedigbaar is omdat het ongeboren kind geen mens is. Dat betekent dat we in het vervolg van ons gesprek moeten laten zien dat een ongeboren kind *wel* een mens is. Door belangrijke vragen te stellen hebben we met succes de kloof overbrugd van spreken over moeilijke omstandigheden naar het mens-zijn van het kind, zodat we dat gesprek kunnen voeren.

Getuigen voor het voetlicht

‘Hoe denk je over abortus?’ vroeg ik aan een vrouw die voorbijliep.

‘Ik vind abortus verschrikkelijk, ik ben pro-life,’ antwoordde ze.

‘Geweldig, ik ook!’ zei ik. Maar voordat ik haar verder liet gaan, wilde ik iets ophelderen. ‘Is er een situatie waarin abortus volgens jou noodzakelijk is?’

‘Nou, als een vrouw niet voor haar kinderen kan zorgen, of als het kind gehandicapt is, dan denk ik dat abortus een optie moet blijven voor vrouwen.’

Ik was het met haar eens dat dit moeilijke situaties waren, en vroeg haar toen om zich een kind dat al was geboren in dezelfde situatie

voor te stellen. Ik vroeg haar: ‘Zouden we het rechtvaardig vinden om het leven te beëindigen van een kind dat al is geboren en dat lijdt of gehandicapt is?’

Toen ze wegging, vertelde ze me dat haar zienswijze was veranderd: ‘Ik ben nu absoluut pro-life in elke situatie. Ik zou het mijn dochters nooit toestaan een abortus te ondergaan. Er zijn meer opties en we moeten meer hulp vinden voor vrouwen in moeilijke situaties.’

Janelle Neels

Vragen zijn onmisbaar in onze gesprekken. In het eerste deel hebben we vragen gebruikt om het gesprek te leiden naar waar we het willen hebben. In het tweede deel komen vragen aan bod als ‘wat bedoel je daarmee?’ Of: ‘begrijp ik goed dat je van mening bent dat...?’ Of zelfs een eenvoudig: ‘waarom?’ Deze vragen kunnen ons helpen een punt te verduidelijken en ons beter in staat te stellen om te zien waar iemand staat. Ook tonen ze ons op welke onderdelen van het pro-lifestandpunt we de focus moeten leggen.⁸

1.5 IN DE PRAKTIJK

Als een gesprek in eerste instantie gericht is op moeilijke omstandigheden, helpt het overbruggen van de kloof ons om de juiste focus te vinden. Daarom is het belangrijk om goed te weten hoe dit systeem werkt. De volgende voorbeelden laten zien hoe gemakkelijk het kan zijn om **gemeenschappelijke basis, analogieën en vragen** te gebruiken om een gesprek te leiden van praten over de omstandigheden van een ongeplande zwangerschap naar praten over het ongeboren kind.